

ARGUMENT

TEXT:
KÁZMÉR KOVÁCS

A COMPUNE UN DOSAR DE REVISTĂ ÎN JURUL RELAȚIEI DINTRE PEISAJ ȘI ARHITECTURĂ PRESUPUNE DINTRU-NEPUT ASUMAREA UNOR PARTI-PRISURI. NE RAPORTĂM LA CÂTEVA PRECEDENTE ASEMENEA ÎNCERCĂRI: DOSARUL „VERDE” DIN RECENTUL NUMĂR AL REVISTEI DILEMA VECHÉ¹, NUMĂRUL SUBINTITULAT „PEISAJ URBAN” AL REVISTEI ARHITEXT DESIGN², CEL PREOCUPAT DE „GRĂDINI, PARCURI, SPAȚIU PUBLIC: PEISAJ ȘI ARHITECTURĂ” AL REVISTEI BUDAPESTANE DE ARHITECTURĂ MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZET³, DOSARUL „PAYSAGES” AL REVISTEI L'ARCHITECTURE D'AUJOURD'HUI⁴, ÎN FINE NUMĂRUL DIN MAI 2013 AL REVISTEI ARCHITECTURAL DESIGN, CU TEMA „THE NEW PASTORALISM: LANDSCAPE INTO ARCHITECTURE”.

1. Anul X, Numărul 485, 30 mai-5 iunie 2013, dosar coordonat de Iaromira Popovici.

2. Anul IX, numărul 5 (112), mai 2002, dosar coordonat de Constantin Hostiuc.

3. „Kert, park, köztér: táj és építőművészet”, numărul 45, anul VIII, 2008/4.

4. Numărul 363, martie-aprilie 2006. A apărut încă în seria editată de Jean-Michel Place, încheiată cu numărul 373 din noiembrie-decembrie 2007, dedicat centenarului Oscar Niemeyer. Din 2009, seria nouă a revistei *L'Architecture d'aujourd'hui* este editată de o echipă coordonată de Jean Nouvel.

Revistele se înscriu fiecare în propria tradiție editorială. Textele adunate în dosarul „Verde” abordează „jurnalistic-dilematic” subiectul, cu o diversitate de contribuții punând laolaltă grădina și peisajul, locuirea cu reflecția asupra ei. Totul în contextul vremurilor prezente, subîntinse de multiple crize (economică, identitară, ecologică...). Ansamblul contribuțiilor e marcat de o bine-venită amprentă antropologică, determinată de interesul pentru „relația românului cu natura [...], a cetățeanului mediu, a omului obișnuit”⁵.

Revista *Arhitekt design* publică un număr de proiecte de amenajări peisajere, introduce de editorialul redactorului-șef. Concepția numărului este indicată de afirmația că „inevitabil, contextualismul conduce la peisaj, nu în terminologia clasică, ci în cel de imaginarea/perceperea globală a unui spațiu, a unui sit”⁶. Astfel, nimic mai firesc, decât ca locul central în dezbatere să fie ocupat de amenajarea ansamblului „Calea Eroilor din Târgu Jiu”, aflat în actualitate în momentul apariției revistei, ca și acum.

Așa cum anunță în editorial, redacția revistei unguerești își propune să caute răspunsuri la întrebarea: „cum arată grădina și parcul în ochii citadinului secolului XXI?”⁷. Pentru aceasta, sunt publicate o serie de proiecte peisajere sau având un substanțial element de vegetație urbană, toate însoțite de comentarii critice adecvate. Demersul e susținut de suplimentul *Utóirat* [Post-scriptum], cu o serie paralelă de articole istorice sau teoretice relevante, îmbrățișând un spectru larg de subiecte, de la arheologia unor grădini romane antice până la critică de *land art*.

Prestigioasa revistă franceză de arhitectură reia, în același registru dual grădină-peisaj, dezbaterea din jurul mizelor amenajării peisajere în general, plasată în context contemporan și particularizată cu câteva studii de caz. Concepția este de a discuta critic peisagistica zilelor noastre pe un fond istoric și teoretic care să o facă inteligibilă. Este o remarcabilă tentativă de a ilustra „dimensiunea invizibilă a locurilor. Ca un substrat unificator, această dimensiune susține legăturile dintre apropiat și îndepărtat, între loc și imaginea sa”⁸.

Foarte recentul număr al revistei *AD* reia tema în cadrul de acum tradițional al relației citadinului de azi cu natura, așa cum e mediată de arhitecturile ultrasofisticate tehnologice și conceptual, adesea marcate de ideologie ecologistă. Sunt prezentate proiecte care ilustrează modul în care vastele mijloace ale arhitecturii contemporane „sunt folosite pentru a crea spații mici, subtile, vii, care ne ajută să ne reamintim că suntem oameni”⁹.

Ce să-și propună, cu asemenea preliminării, un altfel de dosar al peisajului în relație cu arhitectura?

Mai întâi, a fost favorizată opțiunea de a privilegia unul dintre înțeleșurile ideii de peisaj,

dintre multele sensuri care au căpătat drept de cetate în deceniile din urmă: astfel, peisajul este considerat un construct mental determinat cultural și istoric, care se manifestă sub multe forme de reprezentare a lumii antropice. Vizualitatea dominantă și caracterul abstract al acestei idei de peisaj se repercutează asupra felului în care percepem mediul locuit, îi dăm valoare și îl schimbăm.

În al doilea rând, arhitectura e aproximată în sensul cât mai larg de amenajare și conceptualizare a locuirii, ca disciplină tehnică și totodată artă a spațiului. De aceea, a părut că alăturarea arhitecturii cu alte arte ale peisajului ar putea adăuga dimensiuni suplimentare lucrurilor deja gândite și citite pe tema peisajului ca mediu vizual-afectiv-estetic-filosofic al existenței noastre.

În consecință, s-a încercat ilustrarea dimensiunii peisajere a arhitecturii nu într-un câmp restrâns, ci, dimpotrivă, într-unul cât mai cuprinzător, asumând totodată riscul unei heterogenități teoretice, la prima vedere deconcertante. Contribuțiile la acest dosar sunt doar în parte discuții propriu-zis arhitecturale. Arhitectura este mereu evocată desigur, dar adeseori în compania și prin intermediul celorlalte arte vizuale cu implicație peisajeră (pictura și fotografia), al literaturii și al reflecției asupra locuirii peisajere. Astfel, alături de arhitecți peisagiști și urbaniști, autorii prezenți în revistă sunt filosofi, geografi, artiști, istorici ai artei și literaturii. Rezultatul nu este o sumă a acestor contribuții atât de diverse, ci un „peisaj” colorat și schimbător al lumii văzute de contemporanii noștri care, sperăm, izbuteste să constituie un avatar, reprezentativ pentru modernitatea târzie, al relației dintre arhitectură și peisaj.

5. Iaromira Popovici, „Povești verzi și grădinărești”, în *Dilema veche*, op. cit., p. 1.

6. Alexandru Sandu, „Peisajul - dincolo de modă”, interviu realizat de Arpad Zachi, *Arhitekt design*, op. cit., p. 25.

7. *Magyar építőművészet*, op. cit., Szabó György, Editorial, p. 1.

8. Axel Sowa, „Editorial”, în *L'Architecture d'aujourd'hui*, op. cit., p. 38.

9. „Are used to create small, subtle, alive spaces that help remind us of our humanity”, *AD*, volumul 83, nr. 3, mai 2013, <http://www.architectural-design-magazine.com/details/issue/4567801/Volume-83-Issue-3-May-June-2013.html>.